

परमेश्वरः, अस्य जगतः 'अध्यक्षः' स्वामी, 'सो अङ्ग वेद' स एव वेद, यदि वा सोऽपि न वेद ईशित्वोक्तिव्यादिलौकिकव्यवहार-दृष्ट्या 'सो अङ्ग वेद', इत्युक्तम् । यत्र तस्य सर्वमात्मैवाभूत् केन कं पश्येदित्यादिसर्वव्यवहारातीतपरमार्थदृष्ट्या 'यदि वा न वेद', इत्युक्तम् । अतो मनुष्यादिषु तदेदनशङ्कापि दूरापेता ॥

अथाष्टमीमाह । "किं खिद्वनं क उ स वृक्ष आसीत् । यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः । मनोषिणो मनसा पृच्छतेदु तत् । यदध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन्" इति । लोके हि गृहं चिकीर्षुः पुमान् वनं गत्वा तत्र कञ्चिद्दृष्ट्वा तद्विषयैः काष्ठैर्गृहान् निर्मिमीते, तद्दृष्टान्तेन अत्रापि 'यतः' यस्मात् वनजन्याद् वृक्षात्, 'द्यावापृथिवी' द्युलोक-भूलोकौ, 'निष्टतक्षुः' तक्षणेन निर्मितारः, निर्मितवन्तः । तादृशं 'वनं किं खित्', भवेत् 'कः', च तादृशः 'स वृक्ष आसीत्' । हे 'मनोषिणः' बुद्धिमन्तः, 'मनसा', स्वकीयेन विचार्य, तदिदमर्थद्वयमाचार्य-समीपे 'पृच्छत', किञ्च 'यत्' कारणभूतं वस्तु, 'भुवनानि' सर्वान् लोकान्, स्वात्मानि 'धारयन्', 'अध्यतिष्ठत्' नियम-नमकरोत्, 'तदिदु' तदपि वस्तु, 'पृच्छत' ॥

अथ नवमीमाह । "ब्रह्म वनं ब्रह्म स वृक्ष आसीत् [६] । यतो द्यावापृथिवी निष्टतक्षुः । मनोषिणो मनसा विब्रवीमि वः । ब्रह्माध्यतिष्ठद्भुवनानि धारयन्" इति । यदुक्तं मनो-षिणां प्रश्नत्रयं तस्याचार्य उत्तरं ब्रूते, यस्मादनजन्याद्